

ICED2005: *Hoe staat het met het onderwijs aan doven?*

Van maandag 18 tot en met woensdag 20 juli 2005 werd in Maastricht de "International Conference on Education of the Deaf" gehouden, georganiseerd door Nederland, België en Duitsland. Experts van over de hele wereld kwamen bijeen om te spreken over ontwikkelingen in het dovenonderwijs.

De voorbereidingscommissie had, onder leiding van **Prof. Dr. Ir. Frans Coninx**, hoogleraar aan de Universiteit van Keulen, een aantrekkelijk programma samengesteld. Actuele onderwerpen kregen naast de gehele breedte van het vakgebied, waaronder cochleaire implantatie, gebarentaal en dovencultuur, neonatale gehoorscreening, 'inclusive' onderwijs, taal en geletterdheid de aandacht. Zo'n 800 deelnemers uit 80 landen hadden zich geregistreerd. Aan het eind van de afsluitende woensdag stelt **Frans Coninx** vast: "Het typische en belangrijke aan dit congres is, dat er meningsverschillen zijn en er over controversiële zaken gediscussieerd wordt, maar dat dat allemaal gebeurt onder het dak van één congres. En dat moeten we zo zien te houden." De redactie van VHZ vroeg een aantal deelnemers naar hun congreservaringen.

Hoogleraar Nederlandse Gebarentaal aan de Universiteit van Amsterdam, **Prof. Dr. Ann Baker**, herkent de diversiteit van het congres. De belangrijkste onderwerpen vindt ze de relatie tussen het tweetaligheidbeleid en het omgaan met cochleaire implantatie. "Ik vind, eerlijk gezegd, dat daar nog te weinig aandacht voor is: wat voor implicaties heeft cochleaire implantatie voor de taalkeuze, hoe kunnen wij als onderzoekers dit goed onderzoeken."

Verder vertelt Baker enthousiast over een groep wetenschappers in Londen die een interessant en gedegen onderzoek doet naar het lezen van doven. "In de plenaire lezingen hebben we gehoord dat het niet uitmaakt welke talige achtergrond een kind heeft, maar dat het nodig is dat een doof kind een goede talige ontwikkeling doormaakt, in welke taal dan ook. Lezen en taal komen vanzelf op gang als de goede input er is. Het onderzoek uit Londen bevestigt dit. Ik ben erg blij dat ik dat gehoord heb."

Annemiek voor in 't Holt werkt op de Professor Burgerschool voor slechthorende kinderen en vertelt over de lezing van Guido Lichtert. "Hij was een van de keynote sprekers en besloot zijn lezing met de opmerking dat hij bang is dat bij alle aandacht voor dove en zwaar slechthorende en C.I.plaatsing er helemaal niet meer wordt

herkend dat kinderen met lichtere gehoorverliezen risicokinderen zijn in communicatie en onderwijs. Ik was blij met die opmerking.”

De ouderorganisatie FODOK werd op het congres mede vertegenwoordigd door **Dr. Stijn Tilanus**. Hij mist de dove kinderen zelf. “Er zijn maar heel weinig bijdragen die laten zien wat een doof kind is. Als ouder kijk je toch heel anders tegen je dove kind aan dan de professionals. Wij hebben een natuurlijke verantwoordelijkheid, wij gaan als ouder nooit met pensioen, wij zien de hele levensloop van het kind. Allemaal zijn wij gebarentolken en sociaal werkers.” Over de C.I. ontwikkelingen: “Eigenlijk is het allemaal niet zo spectaculair. Een C.I. is niets anders dan een hoortoestel. Onze gesprekken moeten gaan over heel andere dingen: over cognitie, over echte aandacht voor de kinderen, over emotionele attachment.”

Martijn Kamphuis is leraar Nederlandse Gebarentaal en dovencultuur bij Viataal. Hij vertelt over zijn aanwezigheid op het congres. “Ik kom vooral om te netwerken: contacten met andere doven, maar ook met horenden. Dit is het eerste grote internationale congres dat ik bijwoon. Er ligt wel heel veel nadruk op bepaalde onderwerpen: de cochleaire implantatie en het lezen en schrijven. Ik heb met veel dove mensen gesproken die zeggen dat er meer aandacht moet komen voor de sociaal emotionele ontwikkeling van dove kinderen. Vooral de relatie van cochleaire implantatie en de gevolgen op sociaal emotioneel gebied.”

Annie Essers, hogeschooldocent bij Fontys had zich goed voorbereid door heel selectief te zijn in wat ze wilde horen: ontwikkelingen rondom C.I. en dan vooral de inhoudelijke vraagstukken daaromheen. “Er zijn mensen die zeggen dat C.I. kinderen gaan functioneren als zwaar slechthorende kinderen. Mijn ervaring is dat dat in school-situaties wel zo lijkt te zijn, maar in een aantal opzichten hebben ze nodig wat dove kinderen nodig hebben. We moeten dat niet bagatelliseren. Het goed leren omgaan met dat middel vraagt vakmanschap van ons. De expertise daarvoor is er wel, maar de kunst is om de expertise te brengen bij de mensen die de leerlingen begeleiden.”

De voorzitter van de Raad van Bestuur van de Koninklijke Effatha Guyot Groep, **Henk Bakker, M.H.A.**, was ook op het congres aanwezig. “Luisterend naar de bijdrages op het congres zien we dat we in de Nederlandse situatie al heel veel hebben bereikt. We hebben het curriculum voor dovenonderwijs inmiddels aardig voor elkaar. Maar toch moeten we nog veel meer doen aan taalontwikkeling en de

leesachterstand bij dove kinderen.” Het congres is voor Bakker van belang voor de internationale contacten. Hij sprak met mensen uit Slowakije die een samenwerkingsproject hebben met Zoetermeer. “Als je kijkt naar waar zij zitten, dan loopt het daar echt nog vijfentwintig jaar achter. Dus een klein gebaar van onze kant is al een geweldige steun voor hun ontwikkeling.”

Dr. Ir. Hans van Dijk is audioloog bij Viataal maar ook betrokken bij ‘Operation Eardrop’. “Deze organisatie is actief in Kenia en hier op het congres zijn er presentaties gehouden over ons werk daar. En dat in samenwerking met de mensen uit Kenia. Ik heb op scholen daar metingen gedaan van gehoorverliezen bij kinderen en hier resultaten laten zien. We hebben plannen om daar software en computers in te zetten, waarmee we de mogelijkheid krijgen om digitale hoortoestellen voor te gaan schrijven en om voorraadbeheer en patiëntendossiers wat completer te krijgen. Op dit moment kan slechts 1% van de dove kinderen in Kenia speciale onderwijszorg krijgen: er is daar nog veel werk te verrichten.”

Tijdens de lunch vertelt **Drs. Piet van der Veen**, voorzitter van de Raad van Bestuur van de Koninklijke Auris Groep, over zijn lange ervaring met de ICED congressen. “Het ICED is van oorsprong een onderwijscongres dat heel veel bepaald heeft in de dovenwereld. Mijn eerste congres was in 1980 in Hamburg. Dat was de doorbraak van de Total Communication. Daarmee werd alles dat over de orale aanpak in 1880 in Milaan was bepaald, opgeheven. Ik was toen heel erg onder de indruk. Ik heb lezingen van doven gehoord van zo’n hoog niveau, dat ik heel erg op mijn tenen moest lopen. En als je aan de andere kant vanmorgen weer hoort hoe moeilijk het is om doven tot lezen te krijgen, om dat goed te doen... Marschark zei dat we eigenlijk nog helemaal niet weten hóe we dat moeten doen. In 1995 was het congres in Tel Aviv. Ik heb toen gedacht dat dat het moment zou zijn waarop er net zo formeel over de gebarentalen en tweetaligheid besloten zou worden, maar dat was helemaal niet meer nodig. Dat was toen al zo. Wat ik hier altijd zo opvallend vind is de betrokkenheid en de geïnvolveerdheid van de mensen met de problematiek. Het zijn bijzondere congressen.” **VHZ**

Frans Mollee

